

REDACTIA

Arad, Doak Ferenca-utoka nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro Ungaria:
 un an 20 cor.
 6 luni 10 „
 3 luni 5 „
 pe o luna 2 „
 Săptăm. de Duminecă pe an
 4 coroane.

Pentru România și străina-
 tate pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Doak Ferenca-utoka nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b
 de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrieri nefrancoate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Procese de presă.

Suntem de părere, că presa naționalităților să nu țină limbajul violent pentru care procurorii în orice moment să ne poată cita înaintea juriștilor din *Murș Osorheiu*, centru *eculesc*, *Cluj*, metropola șovinismului, *Budapesta*, capitala neomaghiarilor, *Nyitra*, sediul noilor mântuitori de patrie ori *Seghedin*, unde judecă cel mai neașii maghiari.

Eată de ce: a fi dus înaintea meia dintre aceste curți cu jurați, înseamnă condamnare. Dovezi recente sunt: osândirea redactorilor germani *Korn*, *Cramer*, *Korodi*, *Orendi*, *Lessl*; a slovacului *Valasek* . . . și unem rămășag, vor fi osândiți și *Markovits* din *Văgújhely* și preotul *Csiulik*, cari tocmai acum stau pe banca acuzaților, în *Nyitra*. . . Cât despre *Mohan*, paratonerul — să nu uităm *Strohmann* — confrăților dela *Bibiu*, ori cât se scuza și se faceu tiv: că n'a știut adică pentru ce responsabilitatea nici și-a dat seama ce o să urmeze, eată: primi 15 ani temniță ear din cauza foii se dezag 11000 coroane, ce numai în procesul *Replicel* și a *Memorandului* la pomenit.

Și nu are nici un rost să intrăm, ca zicând cu sila, în focul prin care în *Românii în deosebt*, am trecut deja, am trecut cu onoare, pentru că între ziarele române fie-care a dat parte destule molohului șovinist.

Pe atunci mai avea înțeles un proces: atrăgeam asupra noastră atențiunea nu numai a neamului, ci și a străinilor. Azi însă, după procesul *Memorandului*, streinătatea este editată îndestul asupra relațiilor dintre naționalități și Ungurii hegemoni. Și necesitate ar fi nu să atragem asupra noastră atențiunea prin lupte date la curțile cu jurați maghiare, ci prin *organizări* pentru acțiunea comună a

naționalităților, în vederea combaterii șovinismului intolerant.

Dar să ne explicăm asupra ideii cu organizarea.

Înțelegem aceasta așa, că la comună, comitat și în ori-ce corporație, chiar în *Dieta*, unde naționalitățile se află față în față cu Ungurii, să arătăm ori-ce nedreptate ni s'ar face din ori-ce parte. Să arătăm cu dovezi, dacă ne aflăm înaintea unei calcări de lege ori al vre-unui abuz administrativ. Interpelarea, în privința dreptului limbii noastre, făcută de d. *Veliciu* în congregația *Aradului*, prețuește cât șapte procese de presă.

Și totuși, din atâtea comitate locuite de români, unde se mai duce lupta pentru drepturile limbii? Facem, se înțelege, o onorabilă excepție pentru *Caraș Severin*.

Și unde au reușit să pună în discuția congregațiilor acest drept *Slovacii*, de pildă, cari sunt și ei trei milioane, ori *Serbi*, cari în partea de Sud a țării sunt, d'asemenea, destul de puternici?!

Nicăiri!
 Ba ce vedem? *Slovacii*, *Serbi* și *Sași* au reprezentanți în *Dieta*, de luni de zile ei tac însă, n'au făcut o singură interpelare, pe când material ar fi pentru fie-care septemână două-trei. . . D'asemenea e fapt, că nici o legătură între reprezentanții din *Dieta* ai acestor naționalități.

Ei, cum să nu devină astfel procurorii tot mai aspri? Dar, văzându-ne așa de neorganizați, o să ne intențeze procece și pentru că zicem Tatăl nostru în limba maternă, căci, la urma urmelor, și aceasta este în contra unității și ca limbă a statului ungar; ear procurorii toți de asta se însuflețesc: unitatea și de limbă a țării.

Ca să ne putem da seamă de spiritul ce i animesază pe procurorii, acești *Arguși* ai „ideii“, să citim numai *requisitorul* lui *Dr. Chadovszky*

Géz, procurorul dela *Nyitra*. Intre altele, eată ce a zis:

„Ori nu este dușman al ideii de stat avocatul, care deși trăiește pe pământ maghiar și se hrănește cu pâine maghiară, și totuși se declară — *Slovac*, aci, în fața justiției chiar, cum a făcut-o *Dr. Markovits Rezső*. . . Ori este patriot cel care se duce la *Praga* după sfat politic și propagă aici că din punct de vedere cultural *Slovacii* să se spriginească pe neamul ceh?! . . .

„Și se poate numi patriot doctorul, ca *Markovits Gyula*, pe care *vicișpanul* comitatului l-a pus sub cercetare disciplinară pentru sentimentele sale nepatriotice?

„Se poate oare socoti patriot bun preotul ca *Csiulik Lajos*, care în adunarea biserică districtuală din *Pojon* verbind *slovacește* a protestat împotriva introducerii limbii ungurești ca limbă oficială și când îl huiduiesc, continuă *nemfeste*, dar ungurește nu vrea să vorbească?

Cu alte cuvinte: după înaltele concepțe ale procurorului *Chadovszky*, este trădare de patrie a te numi *Slovac*, *Serb*, *Român* ori *Sas*. Este nepatriotism a ține la unitatea culturală a neamului tău. Și e destul ca *vicișpanul* să pornească în contra vre-unui funcționar nemaghiar cercetare disciplinară, pentru ca acesta să fie odată și pentru totdeauna — nepatriot!

Chadovszky acesta are să ajungă mare, ca predecesorul său *Kramolin*, care tot pentru asemenea idei speciale, a ajuns comite suprem.

Dar să mergem mai departe.

Ei mai zice:
 „Acuzații au mai săvârșit agitație și prin faptul, că s'au declarat aderenți al partidului național. Pentru că, după lege, în *Ungaria* este o singură nație: cea maghiară! *Naționalitățile* nu pot fi socotite de cât ca *grupuri sociale*. . . Care altfel crede, agită în contra statului ungar.

Jeszenszky se poate ascunde: procurorul *Chadovszky* dela *Nyitra* i-a dat gata pe toți procurorii faimoși maghiari.

Fapt e însă, că opinia publică aplaudă aceste intortocheri de lege și aberațiuni patriotice.

Ce e de făcut deci?
 Să combatem violent ideile acestea acolo unde procurorii n'au putere: în sinul diferitelor corporațiuni. În presă e destul dacă le arătăm în toată splendoarea lor. Publicul este deja destul de inteligent să le judece cum se cuvine și fără comentariu virulent din parte-ne.

Să ne ferim de procesele de presă cu atât mai ales, cu cât, desigur, întreaga goană actuală asupra presei este premeditată: cu scop ca să ne atragă atenția dela lucruri mai serioase. Ne risipim astfel puterile în mică încăierări și n'ajungem să ne strângem rëndurile pentru lupte politice mai decisive.

Desmintim în chip categoric și autorizați din parte competentă știră dată de ziarele locale, că secretarul consistorial *Vasile Goldiș* ar candida pentru deputație în cercul vacant al *Ceichei*.

Vorbirea contelui Andrassy.

În ședința din 5 Februarie a *Dietei* contele *Andrassy Gyula*, fiul fostului diplomat, a ținut un discurs remarcabil în apărarea proiectelor militare.

Onorată *Dieta!* (*S'auzim! S'auzim!*)
 Proiectul de lege dela ordinea zării a fost din diferite puncte de vedere cu diferite argumente combătut. Sunt de acela carl au plecat din gândul că *Monarhia* aceasta n'are lipsă de poziție de mare putere. Punctul acesta de vedere l-a dezvoltat mai pe larg, foarte spiritual, cu mult aparat și ilustrat cu frumoase citații amicul meu *Böhy Akos* (*Aplause vit în stânga extremă*). El pleacă de acolo și zice: poziția de mare pu-

SORRENTO.

Stătusem o zi și o noapte în *Pompei*; așteptam în unul din cele două oteluri de lângă intrare, aproape de *Porta marina*, ear ziua între ruine. Deși pe la sfârșitul lui *Decembrie*, era o zi admirabilă. Cerul era senin albastru ca luciul mării, în care se ogindea soarele strălucitor și atât de cald, înăut ardeseul ce-l luasem cu mine, imi era o povară și de pe frunte imi curgeau giroace sudori, de căldură și de oboseală. Și am rătăcit pe toate stradele și am intrat în toate casele și am stat cu sufletul plin de slavie în templul lui *Iupiter* și alui *Apollo* și alui *Aesculap* și în micul templu egiptean al zeiței *Isis* și am șezut în logele peatră în „teatro coperto“ și în „teatro coperto“ și am peregrinat până la infirmărișul amfiteatru dela marginea orașului și am călcat pavagiul tăiat de ogașe, pe care au călcat sandalele străbunilor noștri și m'am reintors de două și de trei ori pe aceleași drumuri și nu mă înduram să plec.

Dar când soarele se apropiase de apus ceasul eșirei știam că a sosit, m'am dus odată pe forul pompeian și șezând pe peatră seculară, am mai privit cu nesățire acest tablou straniu și îngrozitor, dar atât

de admirabil, cum nu văzusem nici în lumea închipuirilor din frumoasele noastre basme, cu care m'am ocupat odată. Și mi-se părea, că văd trecând pe din naintea mea pe *Sallust* și pe *Pliniu* cu papyrusurile sub soară, că văd grupe de *Români*, învelți în toge, stând pe for și discutând cu foc în armonioasa lor limbă și pe arcul dela începutul stradei di *Mercurio* vedeam frumoasa statuie equestră a împăratului *Caligula* și mi-se părea, că s'a tutors vremea și lumea de acum 20 de veacuri se desfășură înaintea ochilor mei.

Dar în momentul următor m'am deșteptat, căci am văzut pereții ruinați și columnele ciuntite și miroseam scrumul și cenușa seculară, ear în fund vedeam *Vesuvul*, pe nădrăvanul cel păcătos, care sufla norii de fum și vecinic nepotolitei sale mâni și deasupra tuturor surider dulcele cer al Italiei cu un soare plin de viață.

Și eu ședeam mereu pe peatră și soarele a asfințit în dosul munților *Salernului* și pe părăsitele strade nu mai resuna nici un pas omenesc și de nicăiri nu se auzea nici o voce, — numai semnalul de eșire bătea lugubru la *Porta marina*.

Când m'am sculat și am plecat să es, am observat șezând pe o altă peatră în un alt colț al forului o damă, cu ochii ple-

cați la pământ și cu gândul rătăcit, cine știe în care vremuri.

Și am eșit cu niște sentimente atât de curioase, cum nu le-am avut nici odată în viața mea. Am văzat și eu multe lucruri mari și frumoase în această lume și am fost de multe ori emoționat până la lacrimi, dar nimic nu mi-a făcut o atât de adâncă și sgduitoare impresie ca acest oraș pustiit, în care par că trăește sufletul unei lumi dispărute de 2000 de ani.

Și m'am grăbit la otel și am angajat pentru a doua zi o birjă, care să mă ducă de acolo, să nu o pățesc ca englezoaica din for, despre care mi-a istorisit otelierul, că vine în fie-care an pentru 2—3 săptămâni, că în acest timp toată ziua șade între ruine, ear în otel mănâncă totdeauna singură și nu se asociază cu nimeni. Cine știe, ce durere cumplită va fi apăsând nenorocita ei inimă, dacă atât de mult iubeste singurătatea și urește această lume rëntăcioasă și perfidă?

A doua zi dimineața trăsura mă aștepta înaintea otelului, dar spre mirarea mea, trupeșul și frumosul cal de ieri se metamorfozase în o mirșoagă asemenea aceleia, pe care a încălecat cavalerul lui *Cervantes* *Don Quixote* dela *Mança*. Și de oare-ce nici birjarul nu mă putea lumina asupra acelei ciudate transformări am recurs la în-

țelepciunea lui *Signor Guardia*, care toată ziua stă gata între cărmuitorii birjari din naintea otelului. Omul leger, cuminte și pățit, a înțeles lucrurile și judecata, făcută stănde pede, mi-a fost mie favorabilă. Atunci mi-am luat o altă birjă, cu un cal bun, — căci birjile în *Italia* sunt toate cu un cal, — și fiind distanța până la *Sorrento* de 21 kilometri, am plecat îndată. — *Signor Guardia* mi-a zimit cu bunătațe de sub umbra chipiului său și mi-a jurat „bon viaggio“, ear birjarul nedreptățit se va fi cugetat la neîndurarea legilor omenești.

Vremea promitea a fi admirabilă, dar praful șoselei era îngrozitor. Trecând printre holde cu vegetație verde și buiacă, am lăsat la dreapta *Torre dell' Annunziata* și *Torre del Greco*, două orașe situate chiar la pealele *Vesuvului* și în multe rinduri mai mult sau mai puțin parțial distruse de cătuă neprasnicul și neomenosul lor vecin, — o împrejurare, care a dat naștere zicalei: „*Napoli fa i peccati e Tozze li paga*“.

Am trecut apoi prin *Castellammare*, oraș cu vre-o 30 de mii de locuitori, situat pe malul mării la începutul peninsulei *Sorrentului*, pe ruinele orașelului *Stabiae*, pustiit la erupțiunea din anul 79 odată cu *Pompei* și *Herculanium*.

De aici drumul duce ca vre-o 5 chi-

tere în definitiv n'are nici un înțeles, aceasta e un ceva de neînțeles, cu neputință de a fi definit. Întrebă, cât contingent trebuie să se asigure poziția de mare putere? Apoi aci are dreptate. Precis nu se poate stabili, câtă forță armată îi trebuie unei puteri ca să fie mare putere. Dar trebuie pe stimulul coleg: de cât creier are cineva lipsă ca să fie om cu minte. (Aprobări vii. Așa-i! Așa-i! în stânga și în stânga extremă). Ne-o știe asta spune în cantitate absolută? Așa-i că nu?

Barta Udön. Numai noroc trebuie!

Contele Andrásy Gyula: Și din faptul că nu știe definiți cât creier trebuie ca cineva să fie cuminte, așa-i că totuși nu va trage concluzia, că doar nici nu merită a stărua ca omul să fie cuminte. (Aprobări în dreapta).

Colegal Beöthy, deși după dînsul concepțiunea de mare putere nu se poate defini, totuși tot dînsul servește cu o definiție însă, cu una de aceea, care adevărat, îi dă lui dreptate pentru că e lipsită de ori-ce fond între împrejurările noastre actuale. Zice că poziția de mare putere la noi nu este altceva decât politică dinastică în afară, pusă în fața cu politica întemeiată pe interesele națiunii.

Apoi aceasta este un anacronism istoric.

Exemplele st. meu coleg sunt scoase din epoca când în adevăr a existat un interes particular dinastic. Care a fost esența acestor interese dinastice? Esența în două puncte principale: hegemonia ce trebuia susținută în Germania și a doua oară în Italia. Cu aceasta a rupt o total politică noastră externă. (Strigăte în stânga extremă: Pentru că a fost constrinsă!) Conced. Și domnitorul a dat un exemplu rar în istoria universală că pune mai presus de vanitatea dinastică, bunăstarea și adevăratele interese ale popoarelor sale (Aprobări vii în dreapta Așa-i! Așa-i în dreapta. Mișcare în stânga extremă.) Când s'a făcut amic sincer și devotat acelor domnitori cari i-au răpit provinciile. (Aprobări vii. Așa-i! Așa-i în dreapta).

Dacă e deci adevărat aceasta, — întreb: permis-e, corect-e și cu care a vorbi și de politică dinastică și nu avem oare datorința a respinge aceasta cu toată energia. (Aprobări vii. Așa-i! Așa-i în dreapta. Mișcare în stânga extremă).

Dar dacă nu aceasta este esența ideii de mare putere, apoi care e? Să nu se poată defini aceste nici aproximativ? După părerea mea, se poate. Putere mare este acel stat, care dispune de o forță armată încât poate exercita rol decizător în evenimentele politice ce se petrec peste hotarele sale și anume poate pentru aceia exercita, pentru că dispune de o armată capabilă și de ofensivă. (Așa-i! Așa-i! Aprobări în dreapta). Putere mare este aceea, a cărei alianță o solicită cele mai mari puteri ale Europei, și dacă interesele lor le permit, pun aceasta mai presus de alte alianțe, cu un cuvânt, putere mare este, una din cele mai puternice state dintre statele Europei.

Cât contingent trebuie, asta nu se poate

stabili, aceasta este variabil, (Așa-i! Adevărat! în dreapta și în stânga extremă.) și durere până aci an de an a creșcut. Dar pentru aceea mă miră argumentațiunea st. meu coleg Beöthy Akos când zice că în 1868 monarhia aceasta a trebuit să se lupteze împotriva eventualului atac din partea Germaniei ori Italiei; astăzi Germania și Italia sunt aliatele monarhiei; atunci aliați nu a avut, astăzi dușman în în sensul propriu nu are și prin urmare astăzi are lipsă de mai puțină forță armată ca și cum a avut atunci.

Cu permisiune, dar stimulul meu amic a uitat doi factori. Răsboiul din 1870 în în urma căruia ideea revanșeului francez a cauzat înmulțirea puterii armate franceze și germane în așa măsură, că contingentele de astăzi în toată Europa au trecut cu mult peste contingentul de care a fost lipsă în 1868. Celalalt factor pe care l-a uitat este că Rusia, care până la 1870 a oșihnit — cum se zice — răsboiul Crimei, de atunci a intrat în șirul politicii active, azi face politică exterioară activă, urmărește politica orientală. Starea de astăzi a o asemăna cu cea din 1868 în adevăr nu se poate; a croi îmbrăcăminte din evenimentele de atunci pe cele de astăzi, în adevăr nu se poate. (Așa-i! Adevărat! în dreapta și în stânga).

Dar zice st. meu coleg că norocul tradițional al monarhiei, care a fost că vechi dușman ni-au devenit aliați, nu l-a știut exploata spre a reduce contingentul.

Întău, ear întreb, drept-e, cu care a zice că este numai noroc tradițional că ni s'au făcut aliați aceia, cari ma înainte ne erau dușman. Nu este în aceasta nici un merit? Și întreb, nu crește dînsul, că condițiunea prealabilă a acestui noroc tradițional a fost tocmai puterea noastră. (Aprobări în dreapta) că în acel moment în care s'ar sista puterea aceasta, în acel moment ne-ar părăsi și norocul tradițional? (Așa-i! în dreapta și în stânga.) Pentru că ce e condițiunea prealabilă a alianței? Puterea. Cu cel slab cine se aliază? Nime. (Așa-i! Aprobări vii în dreapta și în stânga).

Și să nu ne ziceți, că pentru dragul alianței trebuie s'aducem jertfă. Asta nu e adevărat. Pentru ori-ce alianță trebuie s'aducem jertfă. Dacă astăzi ne părăsește Germanul, pentru că zice: identitatea de interese a încetat, ne putem câștiga ori cât alți aliați; dar dacă ne zice, că ne lasă pentru că suntem slabi, întreb eu, cine se va pune cu noi alături, cine se va alia cu noi! (Adevărat! Așa-i! în dreapta și în stânga. Mișcare în stânga extremă.) Nime. Aceasta e doar firea.

Amicul Beöthy Akos și colegul deputat Komjathy încă au întrebat, să se ridice cineva și să spună ce a folosit până acuma poziția de mare putere și armata mare ce susținem? (Așa-i! în stânga. Strigăte: Au nimicit țeara.) Imi ieu permisiunea a răspunde. (S'auzim! S'auzim!) A folosit, pentru că am putut susținea pacea, că în timpul acesta ne-am putut cultiva, am putut munci, până la un punct ne-am putut învâți. (Mișcare și sgomot în stânga extremă.) A folosit, căci deși lângă hotarele țării

noastre s'a petrecut un mare război, noi fără a ne amesteca în acest război, ne-am putut apăra interesul. (Aprobare în dreapta.) A folosit și în ceea, că ne-a câștigat aliați.

Dar să naște întrebarea mai departe: oare dacă până aci ne-a putut fi spre folos poziția de mare putere, este oare lipsă de ea și în viitor? St. meu amic Beöthy Akos zice că chestiunea orientală este numai o chihă, de câte ori cere lipsa, o împing diplomații violenți pe planul întâiu, dar nu vreau o fac să și dispară, dispere cu totul fără urmă chiar.

Apoi să vedem, cum stă chestiunea aceasta. În adevăr chihă este aceasta, care poate fi ori când scoasă pe plan? Binevoii a arunca întâiu o reprivire asupra istoriei trecutului apropiat: Până ce Europa occidentală a beneficiat de pace, în orient a bătuit cinci rebele: rebelul serbo-turc, muntegrean-turc, turco-rus, serbo-bulgar, și greco-turc. St. amic vine ear cu sine în colisie, pentru că dînsul, care a combătut tot deuna politica externă a a ținut-o tot deuna de rea și o va ținea tot deuna de rea ori cum ar fi aces, acum atribuie astfel de merite acestor politice, pe cari eu, care politica aceasta exterioară și scopurile ei mari tot deuna le-am aprobat, le țin de exagerate. Dînsul zice, că a lucrat chestiunea orientală de a fi. Apoi, ar fi putut obține acest rezultat monarhia noastră? Dar aceasta ar fi o minune. Tratatul dela Berlin da, a făcut un pas înainte spre deslegarea acestei chestiuni, a apropiat consolidarea stărilor de acolo, a făcut posibilă în viitor aplanarea contractelor, dar a o face definitiv să dispară la la aceasta n'a fost în stare. Și astăzi stările stau așa fel, că țurcii nu sunt în stare a guvernă popoarele creștine de sub obăduirea lor spre ale face mulțumite, că anume aspirații ale provinciilor și țărilor în timpul mai nou formate între olaită și față de imperiul otoman stau în contrast față. (Așa-i! în dreapta). Și ezi stau așa de lucrurile, că în fie care zi putem sta înaintea războiului. (Mișcare).

Și chestiunea aceasta nu e de așa natură, ca să poată fi deslegată cu putere minimală, că în fața ei am putea privi cu putere puțină. Pentru că nu sunt numai statele aceste în joc, carismul mai slabe de cât noi, că toate puterile mari ale Europei sunt interesante în chestiunea orientală. Z ce st. meu amic — și îi dau dreptate că cu Rusia nu suntem în antagonism. Merg mai departe nu suntem nici în contrast de interese. (Sgomot și constetări în stânga extremă) dar pentru aces nimeni nu va nega, că în Rusia există aspirații, tradiții și ambiții, cari dat sunt în contrast cu interesele noastre de existență, cari dacă vor eși la suprafața pot naște ceasuri fatale pentru monarhia noastră. Și nimeni nu va nega că aces e aspirații și ambiții vor căpăta putere în Rusia dacă noi suntem slabi. (Așa-i! Aprobări vii în dreapta).

(Va urma).

A CUI E UNGARIA?

În „Budapesti Hirlap“ (dela 4 Februarie) Dr. Dobránszky scrie un lung articol, care începe după-cum următoarea:

Vreme de-o mie de ani Ungaria a fost a Maghiarilor. Chiar și pe vremea când țeara era sub dominațiune turcească, proprietarii pământului Ungariei au fost Maghiarii. Să primim însă acum în gjur de noi și să ne întrebăm: a cui este Ungaria acum? Cine sunt proprietarii pământului țării.

Sunt chestii cari ating adânc însuși vieța noastră. Va fi bine să ne ocupăm de ele, mai ales pe acest timp când sute de mii cetățeni ungari emigrează în America ear pământul strămoșesc ne fuge de sub picioare în chip nespus de primejdios.

Eată cum se împart proprietățile în Ardeal:

moși de	0—0005 jugere	1,459.830 hect.	1,469.543
„	5—0100	1,311.218	11,574.860
„	100—1000	20.797	3,399.401
„	peste 1000	3.977	7,451.640

Sunt deci în Ungaria 2,795 885 moși, Va să zică dintre 20 milioane locuitori, cu moșie vre-o, 2,794 000; numărul proprietarilor e cu ceva mai mic, pentru că unii au mai multe moși.

Să presupunem însă, că sunt atâția proprietari câte proprietăți; și atunci din populația noastră de 19,700.000, rămân fără proprietate, 16 904 115 cetățeni.

Deși între proprietari sunt și oameni fără familie, dar să zicem că fiecare este căsătorit și că familia fiecarei proprietar e compusă din 4 membrii: șt atunci rămân fără nici o proprietate, 8516 670 cetățeni.

Și ne întrebăm acum: din ce trăesc aceștia, când se știe că însuși cei 11 milioane 200 000 cetățeni cu proprietate nu toți trăesc din proprietate, ei sunt între ei și funcționari: de stat, comitat, comună, bănci, întreprinderi, biserică etc. etc.

Putem apoi pune cel mult 1/4 milion suma celor cari sunt ocupați la miliție, trenuri, industrie, comerț etc.

Va să zică și după-ace am mai scăzut și acest număr din suma celor fără de proprietate, dar cu ocupație, și atunci ne întrebăm: din ce trăesc 7,016 460 cetățeni.

Toți aceștia trăesc numai de pe munca agrului.

Suntem deci țeară agrară, căci aproape 18 milioane (din 19 500.000) cetățeni trăesc din veniturile câmpului.

A cui e ori-ce țeară? A acelora ai căror e pământul. Al cui e pământul țării noastre? Pământul țării noastre este al 2 795 885 proprietari. Aproape jumătate din numărul total al cetățenilor din această țeară nu are o palmă de pământ măcar.

Dar cel puțin pământul este al acestor proprietari? Măcar de ar fi așa.

Întreb însă: ce fel de proprietar este cel care pe avere are întabulate datorii până la jumătate preț al pământului, ba chiar până la 70—80—90 %.

lometri de alungul malului înalt al mării. La poalele uriașului munte Cepparica, ear de pe la orașelul Vico equense urcă încet coasta cam pleșuvă a aceluiași munte, oferind însă de pretutindeni o privire admirabilă spre mare până la Ischia; spre Napoli vegetația devine din ce în ce mai abondantă și pe la orașelul Meta o pădure de măsline potolește cu crângul ei mohorit arșița soarelui dogoritor. Un viaduct impunător, numit „ponte maggiore“, conduce peste prăpastia dela Meta și acum șoseaua începe să coboare spre „piano di Sorrento“, o câmpie admirabilă, încunjurată de gigantica cunună a munților despre Amalfi și Salerno și cu o vegetație atât de buiacă, cum numai în acest Canan bine-cuvântat de Dumnezeu poate să existe. Grădini bine îngrijite de portocali, lămâi și smochini se înșiră una lângă alta formând o grădină întinsă dela munte până la mare.

Mai trecând prin câte-va sate mici, am sosit pe la ameză la otelul Occumella, situat cam 1/4 de oră înaintea Sorrentului, pe malul mării, în mijlocul grădinilor de portocali, în o liniște idilică și admirabilă, — aproape de villa doamnei Goriacof.

Cum sezonul pe acel timp era slab, otelierul mi-a putut da cea mai bună odaie, la primul etagiu, cu o terasă magnifică de asupra mării. O, această terasă va rămâne neștersă în amintirea vieții mele, căci multe

ceasuri pline de estas am petrecut pe dînsa admirând panoramele încântătoare, ce o încunjură din toate părțile. Acolo am stat ziua și am stat seara și deșteptându-mă din somn am stat noaptea la zarea lunii și nu puteam să mă despart de acele vedenii, care imi făceau impresia unei lumi de nălcui.

Înaintea mea se întindea marea lucie, nesfârșită și măreață, visul și dorul cel mai încântător al vieții mele și valurile ei rostogolite se loveau de mal de desubtel terasei producând un murmur mai armonios decât ori-ce muzică din lume. Și în această mare încântătoare vedeam la stânga carioasa formațiune vulcanică a insulei Capri cu ruinele vilor lui Tiberiu în vârful munților; în fund mai departe se zăreau conturile insulei Ischia, ear la dreapta se întinde admirabilul golf neapolitan cu orașul Napoli și mai încoaci Vesuvul, uriașul vizibil din toate părțile acestei regiuni. Ear spre sud se întindea lungul și pitorescul lanț de munți cu văile sale, cu vârful sale pleșuve și apoi pe câmpia Sorrentului pădurea verde de portocali, visul din copilărie al tuturor nenorociților din regiunea nordului și din crângul întunecat și des al acestei păduri zimbeau mii de portocale și lămâi ca tot atâtea capete aurii de ingerași adorabili. Și mirosul te îmbăta și te transporta într'un vis, din

care ai fi dorit, să nu te mai deștepți nici-odată.

Sorrentenii numesc ținutul lor „il paradiso d' Italia“ și în adevăr nu e a-gerează. Și cine cantă odihnă după o muncă grea și oboșitoare sau liniște sufletescă după un sbucium cumplit al sorții nemiloase, să se ducă la Sorrento, căci ce se poate în astfel de situații, acolo va găsi cu siguranță.

Sorrento e cercetat mai ales de Englezii și Americanii și când mi-am ocupat locul la masă cu cele 3 dame, care mai erau în pensiune, vecina m'a și întrebat: „You speak english?“ — Dar sezonul principal începe în Februarie și când floarea portocalului răspândește mirosul său ambrosiac în acest paradis pământesc pensiunile și otelurile sunt pline de străini.

Orașul e construit pe o stâncă gigantică și îndrăzneată, care se ridică ca vre-o 50 de metri peste suprafața mării și e încunjurată atât spre răsărit, cât și spre apus de câte-o prăpastie adâncă și largă peste care duc poduri impunătoare de piatră. Locuitorii, cam 8000, trăesc din esportul de portocale și lămâi, dar mai ales din venitele dela vizitatorii străini. Încă în antichitate „Surrentum“ era loc însemnat de vilegiatură al bogătașilor romani, ear în evul de mijloc ajunsese la o înflo-

rire și importanță mare, întocmai ca Salerne de pe coasta sudică a peninsulei.

În mijlocul orașelului este piața, destul de mare și frumoasă, pe care toată ziua stau Sorrentenii vorbind, discutând și lărmuind ca toți Italianii, dar mai ales sacrificând cultului: dulce far niente! Și cum văd pe un străin îndată alergă la el și se oferă a-l duce cu trăsura la Deserto, o veche mănăstire, astăzi asil de copii orfani, la Amalfi sau Solerno, la Castellomare sau ori unde voeste, înșirând în limba lor recitativă toate frumusețile acelor locuri în adevăr admirabile sau îi oferă a-l conduce în grădina de portocali, unde poate să culeagă din copac fructe, care îi convin.

În mijlocul pieței se ridică statua de marmoră alui Torquato Tasso, celebrul autor al poemului „La Gerusalemme liberata“, poet strălucit al Italiei, născut în Sorrento și nenorocit și el ca cel mai mulți poezii din lume.

Torghuato Tasso era protegiatul puternicului principe Alfonso II d' Este și în imosantul castel al acestuia în Ferrara poetul era primit și găzduit ca cel mai iubit oaspe. Dar într-o oră fatală prietenia și bunăvoința principelui s'a prefăcut în mânie și ură neîmpăcată și Tasso a fost închis în spitalul S. Anna, unde a stat nu mai puțin de 7 ani, dela 1579 până la

Ear proprietăți fără datorii abea mai sunt în țeară. Suma ce trec peste miliarde apasă, ca datorii, asupra proprietăților din patrie. Afară de acestea mai sunt apoi datorile pe cambii și alte soiuri.

Și cine ni a împrumutat? Pe ealea băncilor îndeosebi acei străini bogăți, cari dețin scrisurile noastre rurale și fonciare.

Se adaugă apoi acestora străinii cari au în țeară proprietăți întinse... Insași moșia de odinioară a lui Rákoczy și cetatea dela Sárospatak este în proprietatea prințului Windisch-Graetz...

Ungaria, care n'a putut fi luată dela noi cu puterea armelor, ni o iau acum, cu ajutorul creditului, cu bani și cărțile fonduare, ceata de bogăți străini.

Să vorbească cifrele.

DIN ROMÂNIA.

Fortul dela finanțe. Încă din primele zile ale arestării lui Parisianu și a lui V. Demetrescu, acești doi foști funcționari ai ministerului de finanțe au ridicat acuzațiunile în contra d lui E. Macărescu, fost sub director al datoriei publice înainte de Parisianu.

E. Macărescu însă, se bucura de o reputație cât se poate de frumoasă și era citat adese-ori ca un model de probitate. Acuzațiunile ridicate contra sa trebuiau deci susținute prin dovezi temeinice.

Instrucția continuându-se, a dovedit că E. Macărescu, în cursul unui an și două luni, începând dela 1900, cumpărase, prin Banca de scont, 17 titluri de rentă 4 la sută de 5000 lei fiecare, și toate ieșiseră la soartă.

16 din aceste titluri au fost încasate de Macărescu prin un fost ajutor al său, dl Florian, ear al 17 lea l a încasat chiar el.

Duminecă, dl procuror general Tătăranu a mers acasă la Macărescu, ca să-l aresteze. Macărescu însă lipsea; plecase la Roșiorii de Vede, trimis într-o anchetă de direcția Băncii Agricole.

Luni dimineață, Macărescu trebuia să scesească în Capitală. Neterminându-și însă ancheta, a întârziat.

Această întârziere părând suspectă, judecătorul de instrucție lansase prin telegraf dimineață, Marți la ora 9 și jum., un mandat de aducere contra lui Macărescu.

Macărescu însă, plecase Marți dimineață cu trenul, dela Roșiorii de Vede la Turnul-Măgurele.

Pe la orele 8^{1/2}, după cum telegrafează procurorul de Teleorman, pe când trenul se apropia de gara T. Măgurele, în dreptul kilometrului 241 75, Macărescu, fie prin accident, fie cu voință, a căzut sau s'a aruncat între vagoane, și a fost tăiat în bucăți de roatele trenului.

Nefericitul lasă în urma sa soție și mai mulți copii.

Răscumpărări de Anul-nou.

La apelul făcut de Dr. N. Oncu de a răscumpăra felicitările de Anul-nou prin dăruiri pentru biblioteca ce se întemeiază la Casa Națională, au mai răspuns următorii:

Suma precedentă Cor.	463.04
Pavel Moga, preot, Tornia	Cor. 4.—
Dr. L. Popovici, Viena	5.—
Total	Cor. 472.04

NOUTĂȚI.

ARAD, 7 Februarie n. 1903.

Procesul „Tribunei“. De două zile se debate la Curtea cu jurați din Cluj procesul de presă ce i-s'a intentat „Tribunei“ pentru mai multe articole, în care procurorul de stat a aflat — *agitare*. După-cum vestesc telegramele date ziarelor maghiare, tipograful Mohan, care luase la instrucție răspunderea pentru proces, la petrecerea finală s'a purtat foarte slab. Ar fi zis că nu și-a dat seama de ce face, când ia răspundere pentru articoli de alții scriși, acum nu mai vrea să știe de nimic, nu ia răspundere pentru nimic. Unul dintre jurați a cerut ca președintele Curții cu jurați să-l pună pe Mohan să citească, de oare-ce lui îi face impresia că nici să citească nu știe. Președintele a dat loc cererii și astfel bietul Mohan a fost pus, ca un școlar, să citească. Și a citit, spun tot știrile telegrafice, binișor; a mărturisit însă că nu prea înțelege ce citește.

De „responsabilul“ ideal, Andreiu Baltes, e în temniță de câțva ani. Și noi nu criticăm că de ce se înfățișează „Tribuna“ la proces cu asemeni Strohan, ci-i facem atenții pe „autorizații“ ca să nu mai serie în batjocură despre „ceva Dopp“, ci să-și vadă de necazurile proprii.

Privitor la sfârșitul acestui proces, ni-se telegrafează:

După rechetitorul procurorului Dr Csipkés, Dr. Cassiu Manu a ținut o frumoasă *apărare*, combatând punct de punct *asertiunile* procurorului.

Totuși jurații au declarat vinovat pe acuzat în toate cele 8 articole *incriminate*. Tribunalul, sub presidenția baronului Szentkereszly a osândit astfel pe George Mohan la 15 luni temniță de stat ear din cauza „Tribunei“ se va detrage 11,000 coroane. Sentența d'asemeni va trebui să se publice în foaie. La

cererea procurorului osânditul a și fost deținut“.

Procesul ziarului „Branik“. Curtea cu jurați din Seghedin a osândit la o lună temniță și 100 coroane amendă pe Iancu Perici redactorul responsabil, pentru un articol în care curtea a aflat că e *agitare* contra Ungurilor. Articolul este scris de altfel d'un sârb care nu șede în Ungaria, ci în străinătate.

Slovacii prigoniți. Apărător în procesul ce se debate deja de-o săptămână înaintea Curții cu jurați din Nyitra, este Dr. Raynor, cunoscut Românilor din procesul dela 12 Septembrie 1893 al „Tribunei“ când a rostit o splendidă *apărare* la Curtea cu jurați din Cluj. El apără la Nyitra pe medicul Markovits Adolf și în vorbirea sa a accentuat cu multă putere dreptul limbii materne, citând legea de naționalități.

Advocatul Dr. Markovits s'a apărât singur. A respins acuzarea că a'ți iubi neamul, ar însemna că agiți în contra statului ungar. De asemeni a respins și acuzarea că fruntașii slovaci ar fi panslavi. Ci în cadrul unității de stat ungar își pretind dreptul limbii lor.

Condamnarea lui Dr. Pavlovits. Eri tribunalul din Chichindamare a osândit la 2000 coroane amendă pe deputatul sârb Dr. Liubomir Pavlovits pentru vătămare de onoare la adresa elevilor șvabi pe cari în gara dela Chichinda auzându-i cântând un-gurește i-a ocărit.

Se știe, că deputatul sârb fusese acuzat de procuror pentru *agitatie* dar senatul de punere sub acuzare l-a absolvat și a rămas acuzat pentru delictul vătămării de onoare.

Prințesa Luisa, după știrile mai noi se va întoarce în Saxonia. Eri s'a și despărțit de Giron, care ar fi plecat la Bruxelles, ear prințesa se va duce la Drezda, unde băiatul ei cel mai mare este grav bolnav.

Convingeți-vă despre adevărul celor cetiți zilnic. Zi de zi să ne învremnăm: ghetetele lui Porter Vilmos sunt inescapabile; nime n'a adus încă în circulație marfă de calitate mai bună. Și cu toate că az: mușterii lui Porter s'au sporit în măsură foarte mare: totuși ținem să dăm un sfat sincer tuturor acelor cari până azi n'au fost încă mușterii lui. Să probeze odată ghetetele lui Porter și să se convingă cât de adevărate sunt cele ce ne scriu zilnic de spre aceste ghetete vor vedea, că toate *parțile constitutive* ale ghetelor sunt eseculente, lucrul ireproșabil și că întru toate s'a ținut cont de *regulele igienice*. Ghetetele acestea nu string, nu rănesc piciorul, cu toate că sunt elegante și cu șic și ușoare. Cu atât mai vârtos recomandăm tuturor să facă o probă, cu cât aceste ghetete sunt *eftine de tot*. Cumpărătorii mai au și avantajul că la cumpărări de 10 coroane primesc gratuit câte o fotografie în mărime naturală. Nr. telefonului 324. Ghetete se trimt spre probă la casă, dimineața dela 7 până sara la 9. Comandele din provincă să execută grabnic dar cu toate acestea nu superficial.

Mama mântuită! Așa serie un băiat recunosător dl Müller în Budapesta V. Vadász Nr. 42, K. Trimțitorului crucii electro-magnetice R. B. N. 86967. Această sună: Stimate Dle Müller! Nu pot să tac ca să nu vă exprim cea mai profundă mulțumită, pentru-că dacă există pe lume un mijloc cu efect atunc acela numai cel al D-Voastră. Mama mea suferea de 15 ani de stomac, și fu atacată de un așa reumatism, încât pentru noi de fel nu mai era nici o nădejde de a putea mântui pe mama noastră. Sămăna mai mult numai unii schelet omeneșc, nu-și putea mișca nici un membru al corpului, și trebuia să o tractezi ca pe un copil mic. Într'una scăparea la minunatul D-Voastră aparat la crucea electro-magnetice R. B. Nr. 86967 și spre cea mai mare bucurie mama noastră, după ce a purtat patru săptămâni aparatul D-Voastră, a părăsit patul, și se simte acum, mulțam Doamne, într'una bine și e sănătoasă. Nu pot îndestul de cald să recomand tuturor cari sufer de atari boale, să se adreseze

D-Tale și să facă încercare cu aparatul D-Tale binecuvântat Te rog înc'odată Dle Müller, primește sincera mea mulțumită, Damnez u să Te binecuvinteze și să ți răspundească în viața. Cu stimă Gheorghe Parth în Baracka.

POSTA REDACȚIUNELI.

D. Lupu, Luerin. Mai au acel drept și absolvenții școalelor comerciale.

ULTIME ȘTIRI.

Vifor în Dietă. O ședință viforoasă cum nu s'a mai văzut nici în parlamentul din Budapesta — a fost eri. Causa a fost vorbirea de alaltăeri a contelui Andrássy Gyula care a rescolit în așa măsură patimile încât un moment era temere chiar de bătae.

Ceasuri întregi a durat larma și sgomotul.

Când ministrul de honvezl Fejérváry a aprostrotat pe Ugron furtuna a isbucnit cu elementară putere.

La un pasagiu din vorbirea lui *Mezőssy*, Ugron a făcut o observare, la ce baronul Fejérváry a răspuns scurt și radical:

Nu sunt curios de părerile domnului Ugron.

Ugron Gábor: Dar țeara da.

Br. Fejérváry: De două ori ți-am spus *astempérate*, căci la dincontra...

Aceste cuvinte au scos din sărite pe cei de pe băncile stângerii extreme. Deputații au sărit dela locuri până în incinta Camerei, amenințând cu pumnii pe ministrul de honvezl. Clopoșelul presidentului s'a pedut în sgomotul asurzitor și a trebuit aproape o jumătate ora să suspende ședința, ca să se poată face liniște.

Red. respons. Ioan Russu Șirlianu.
Editor Aurel Popovici-Barcianu

Insertiuni și reclame.

În atențiunea publicului care zidește!

Neputând fi on. public care zidește în poziția de a putea cunoaște și ordinațiunile ministeriale, legea industrială care se referă la arhitecți, zidari, antreprenori, muncitori îndreptățiți numai pentru construirea de parterre, și în fine dispozițiunile acestora privitoare la măestrii cari n'au licență industrială, se ivesc nenombrate casuri, că cu esceptiunea unor lucrări în stil mai mare ori mai mic se încredințează astfel de persoane, cari nu dispun nici de licență industrială nici de capacitate de a termina zidirea începută.

Între astfel de impregiurări apoi se face necesară intervenția autorităților și de regulă încercarea în proces e sfârșitul. Recunoașterea că în jurul întreprinderilor și noi de multe ori facem erori mai mari ori mai mici, subscriind planuri de zidire și acelor cari de altfel nu puteau lua întreprinderea, prin aceasta le-am procurat licență de zidire, figurând ca și conducători tehnici la aceste lucrări.

Recunoscând însă situația aceasta necerectă și ilegală subemnații am constituit „Reuniunea zidarilor cu examen și cu legitimație din Arad“ și ne-am obligat cu toți că astorfel de persoane cari nu au calificare suficientă nu le vom face pe mâna întreprinderii, pe seama lor nu vom mai subscrie nici planuri de zidiri și nici vom mai figura ca conducători tehnici. Prin această scopul nostru este să ajungem, ca publicul care zidește să fie cruțat de neplăceri și lucrările de edificii să le încredințeze numai acelor persoane, cari sunt capabili și îndreptățiți spre executarea lucrărilor.

Cu adânc cinste ne adresăm deci on. public din Arad și jur care zidește, că onorând cu încredere pe subemnații măestrii cu examen cu legitimație să binevoiască a ne încredința nouă ori-ce soi de lucrări de zidari.

Arad, 24 Decembrie 1902.

Frick József, Szidor János, Tenczinger Károly, Lenkey Antal, Ausprung János, Kohut Gábor, Probst Mihály, Bozsik György, Gábor András, ifj Kállay Nándor, Kövöry Pál, Szabó Sándor, Wollák József, Czermann József, Groszmk János, Giller Lipót, Horváth József, Sztojkovits Júlés, membrii Reuniunii zidarilor cu examen și cu legitimație pentru Arad și jur.

1586 și de unde abea a fost eliberat după multe și stăruitoare interveniri.

Motivul adevărat al acestei pedepse grele nu este cunoscut cu siguranță. Poate că a fost îndrăzneala, ce a avut poetul înălțându-și privirea nevinovată la o principesă a palatului. Dar ori și cum să fi fost, Tasso a eșit din temniță cu corpul și sufletul zdrobit pentru totdeauna.

O, acest castel din Ferrara câte taine îngrozitoare va fi ascunzând între zidurile sale de fortăreață! Acolo a domnit odată Lucrezia Borgie, ca soția lui Alfonso I. Acolo se arată și astăzi temnițele suterane cu zidurile de un stârnin de groase, cu ferestrele de o palmă și cu gratii ca și brațul, în care crudul Nicolae III a închis pe frumoasa Parisina și pe Azzo, înainte de a-i decapita în curtea Castelului, — precum ne spune Lordul Byron în poesia sa cu numele eroinei.

Pe lângă neîntrecuta poziție și superbul, aer pe lângă lămâi și portocale, Sorrento mai are o specialitate: Tarantella, un dans național, pe care îl joacă flăcăii și fete sau chiar pe copii bătând tamburinele și cântând din gură pentru câțiva solzi. Și ori-cine cercetează acest pitoresc petec de pământ trebuie să se delecteze în mișcările grațioase și în melodia dulce și înfocată a Tarantelei; precum toți străinii veniți la Napoli trebuie să asculte cântarea

cu refrenul: Santa Lucia, intonată în serile cu lună sub ferestrii de grupuri de trubaduri rătăcitori.

Și în sfârșit, după-ce am cutrierat toate locurile de pe uscat și m'am odihnit la umbra răcoaritoare a portocalilor miroșitori, m'am urcat într-o barcă mână de doi Italiani musculoși și depărtându-mă de mal spre largul mării am privit de acolo întreaga peninsula și am admirat orașii și câmpia pururea verde și încântătoare, care îl încunjură și poruncind lopătarilor, să lase barca în voia valurilor, m'am delectat ceasuri întregi în acel tablou magic și totuși real și m'am convins, că Sorrento, patria fericită alui Tarquato Tasso, este în adevăr paradisul Italiei, a acelei grădini încântătoare și fără păreche, în care și cer și pământ și flori și paseri sunt altfel construite, unde și noroiul nu e noroiu ca al nostru și chiar miseria și durerea sunt fermecătoare. Și ori și cine a călcat odată acel pământ sacru și a admirat dulceața și gingășia cerului său albastru și a bătut din apa miraculoasă a legendarei Fontana di Trevi în urbea eternă și a adurmit la murmurul tainic, în sufletul său amintirea neștearsă a acelor ferice zile și le va dori cu ardoare până în ceasul morții sale. Dr. I. T. Mera.

„BEREGSANA“,
cassă de păstrare societate pe acțiuni în Beregsău.

CONVOCARE.

Onorații acționari ai casei de păstrare „Beregsana“ sunt convocați prin aceasta la

a VIII-a adunare generală ordinară, 899 1-1

care se va ține în Beregsău la 1 Martie 1903 st. n. la orele 10 a. m. în școala confesională.

Obiecte de pertractare:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere.
2. Concluz asupra bilanțului anual.
3. Concluz asupra absolutului direcțiunii și al comitetului de supraveghere.
4. Fixarea marcelor de prezență a comisarilor de zi.
5. Eventuale propuneri.

Beregsău, la 1 Februarie 1903.

Active		Contul bilanțului.		Pasive	
	Cor.	fl.		Cor.	fl.
Casa în numerar	2692	20	Capital social 500 acț. à 80 Cor.	40000	—
Cambii de bancă Cor. 81183-50			Fondul de rezervă general	3501	—
Credite cambiale cu acoperire ipotec. Cor. 62669.—	143852	50	Depuneri spre fructificare	26767	85
Imprumuturi ipotecare	1472	—	Cambii de bancă reescomptate	92274	—
Realități de vânzare	7331	85	Interese anticipate pro anul 1903	515	40
Efecte proprii	11390	—	Diverse conturi creditoare	621	76
Mobilier Cor. 704-40			Profit net	4235	71
după amortisare	104-40	600			
Diverse conturi debitoare	576	17			
	167914	72		167914	72

Eșite		Contul profit și pierdere.		Întrate	
	Cor.	fl.		Cor.	fl.
Interese pentru dep. spre fructif.	1291	06	Interese după cambii de bancă	7918	90
Salare	1040	—	Interese după credite camb. cu acoperire ipot.	4934	37
Marce de prezență	146	40	Interese după imprumut ipot.	115	28
Contribuție erarială și comunala	607	55	Provisiune	208	50
Interese de reescompt	5628	68	Venite scutite de dare:		
Chirie și spese de cancelarie	597	07	Venitul realităților	566	10
Contribuție după interese la depuneri spre fructificare	107	28	Venitul efectelor	15	—
Amortisare din mobilier	104	40			
Profit net	4235	71			
	13758	15		13758	15

*) Încât propunerea direcțiunii va fi primită, fondul de rezervă se va urea la suma de 7.700 cor.

Beregsău, 31 Decembrie 1902.

Merza,
director executiv.

Clecan,
comptabil.

Direcțiunea:

Dr. Aurel Cosma. Romulus Carabasiu. Ioan Balta. G. Mihailovici.
Ion Luminosu. St. Merza.

Subsemnatul comitet a examinat contul bilanțului, precum și cel de profit și pierdere, și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă, le-a aflat cu acelea în consonanță și esacte.

Comitetul de supraveghere:

Ionasiu, Georgiu Bugariu. Iovan Ciulan. Simeon Falnița.
președinte. Iovan Nicolescu.

Spre binevoitoarea atențiune!

Am onoare a Vă încunoștința, că am deschis în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 24 vis-à-vis de biserica reformată, un institut de

lithographie, cyncographie și autographie.

Efectuiesc tot felul de lucrări care se țin de aceste branșe, precum: cărți de vizită, de adrese, bilete de logodnă și cununie, invitări, vignete, capete de scrisori, placate (afize), note, blanchete, caete de caligrafie, de desemn. peisage, atestate diplome, acțiuni libele de depunere și tot felul de lucrări artistice și în culori etc. etc. Prețuri moderate.

Asigurându-Vă, că mi voi da toată silința, să îndeplinesc lucrările primite cu cea mai mare punctualitate și promptitudine, conform gustului și dorinței. Vă rog să binevoiți a mă onora și sprijini cu prețurile D.-Voastre comande.

Cu toată stima:

PETRU SIMTION,
proprietar de lithographie.

Cel mai plăcut și cel mai bun preparat pentru văpsirea părului este MELANOGENE

de culoare neagră și brunetă. — În timp de câteva minute prin acest excelent și nestrucăcios preparat se pot văpsi în culoare neagră sau brunetă: părul, barba și mustața. — Această culoare e permanentă și nu se poate deosebi de culoarea naturală; nu se murdărește și nu se poate spăla nici cu săpun nici cu apă caldă. E nestrucăcios și întrebuintarea e foarte simplă. Prețul preparatului e: 2 cor. 80 fleri. Preparatul, care

face părul blond,

ori-cărui păr, în câte-va minute, îi dă atât de plăcuta culoare blond-aurie, în culoarea inului, cenușie sau de ori-ce culoare dorită, fără-ca să atace părul. — Prețul: o sticlută 1 cor., o sticlă mare 2 coroane.

Poftiți a fi cu atențiune la marca de patentă!

TEA HAJDU

este un preparat probat în nenumărate cazuri pentru boale de pept și plămâni. Se poate folosi cu cel mai bun succes în contra tusei, durerii de gât, răgușelii, în contra tusei măgărești, îngrășării, în contra tuturor boalelor de pept; în contra îmbolnăvirii de gât, laringe, plămâni, în contra respirațiunii grele, a boalei de pept și a astmei etc.

Prețul: 50 fleri.

698 — 67

SPIRT CONTRA REUMEI (spiritu „Mankóse“)

se vinde în preț de 1 coroană.

S'a dovedit ca un preparat excelent în casurile de boale de: reumă, de cangreabă, amorțirea mâșchilor, dureri de nervi, de crucea spinării, de juighiuri, paralizii, amorțea de mușchi și vine, precum și pentru înviorarea pietei etc. La slăbire din pricina bătrâneții, precum și la oboselile turiștilor, înainte și după ture mai lungi, ajută mult prin ungerea (frecarea) cu acest preparat (numai în exterior) S'a probat în casurile neenumărate.

Gutori FÖLDES KELEMEN,

apotecă și laborator chimic

Telefon 111.

în ARAD.

Telefon 111.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și înviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețelii, tuituri de ureche, bătaie de inimă, agărciuri de inimă, astma, auzul greu, agărciuri de stomac, lipsa poftii de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udulul în pat, influenza, insomnia, epilepsia, circula-

ție neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care! la tratare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Înșurirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant

în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe departe vindecă cu succes boalele afătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate încarșe din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebită-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estreaordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțire. 624 — 189

Prețul aparatului mare e Cor. 6.
folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de consti-
tuție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.